

BACHELOROPPGAVE

Lek og læring

"Hva sier forskning om hvordan lek kan bidra til læring i de første årene på skolen?"

Play and learning

"What does research say about how play can contribute to learning the first few years at school?"

105 Linda Hangård

PE369

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett
Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag
Grunnskolelærerutdanning 1-7, deltid

Veileder : Eirik Sørnes Jenssen

Antall ord : 7644

10. mai 2019

”Play is very ordinary. Very unremarkable. And yet very magical”

Wendy Russell
(Øksnes & Hangaard, 2017, s.158)

Sammendrag

Kandidat nr : 105**Dato : 10.mai 2019****Tittel :** Hva sier forskning om hvordan lek kan bidra til læring de første årene på skolen**Sammendrag :**

Bakgrunn : De siste årene har det vært omfattende debatter rundt temaet lek og læring, samt hvilket fokus skolen har og skal ha for de minste barna første årene. Læreplanene de siste tiårene har verdsatt lek i ulik grad, og det kan se ut til at samfunnsdebattene og forskning har påvirket den nye læreplanen som skal implementeres i 2020.

Mål : Å finne ut hvordan lek kan bidra til læring de første årene på skolen.

Metode Litteraturstudie med forskning fra anerkjente databaser som er analysert.

Resultater : Hovedfunnene fra forskningen viser til fokusområdene læreprosessen, lekbasert læring og utfordringer i forhold til denne. Lek kan brukes på forskjellige måter, og lærere verdsetter lek som en bidragsyter til en helhetlig utvikling av barna. Likevel viser funnene at mange lærere er usikre og mangler kunnskap om bruken av lek i læringsprosesser, samt utfordringer som tid, ressurser og tilrettelagte omgivelser. Forskningen kommer med forslag til lekbaserte aktiviteter og prosesser som ivaretar lekens kriterier og kjennetegn, og i tillegg bidrar til læring.

Konklusjon : Det er stor enighet blant forskere og lærere i artiklene at lek fører til utvikling, læring og læringsprosesser. For at barna skal oppnå læring, blir det det pekt på at lærere må ha kunnskap om lek og lekprosesser, samt vite hvilken rolle de skal innta i forhold til graden av involvering. Det trengs også et overordnet fokus i læreplaner slik at lærere får implementert lekbasert undervisning slik forskningen peker på er viktig for de yngste barna på skolen.

Nøkkelord : Lek- Læring- Lekbasert læring- Skolestart- Læreplaner

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	4
1.1 Formål, bakgrunn og problemstilling.....	5
1.2 Oppbygging av oppgave.....	6
2. Teoretisk referanseramme.....	7
2.1 Klargjøring av begrepene lek og læring.....	7
2.2 Lek og læring i styringsdokumentene.....	10
3. Metode og gjennomføring.....	13
3.1 Begrunnelse og beskrivelse for valg av metode.....	13
3.2 Presentasjon av litteratur og kildekritikk.....	13
3.3 Søketablell.....	14
4. Empiri og analyse.....	15
4.1 Hovedfunn.....	15
4.2 Bearbeidelse av empiri.....	24
5. Drøfting av problemstillingen.....	26
5.1 Læreprosessen.....	26
5.2 Lekbasert læring.....	27
5.2.1 Kjennetegn.....	27
5.2.2 Lærerens rolle.....	27
5.2.3 Lekeprosessen.....	28
5.2.4 Utfordringer.....	29
6. Oppsummering og kunnskapshull.....	31
7. Litteraturliste.....	32

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn, formål og problemstilling

Temaet for oppgaven er lek og læring i begynneropplæringen, og hva forskning sier om denne. Skolestart for 6-åringer kom med Reform97, hvor fokuset skulle være å ha en myk overgang fra barnehage til skole. Intensjonene var gode, men underveis har skolestarten for disse 6-åringene tatt en helt annen retning. I fjor kunne man i VG lese en omfattende debattserie om det store "skolesviket", som omhandlet skolehverdagen til landets seksåringer. Fraværet av lek var et gjennomgangstema og skolen fremstår for teoretisk og stillesittende (Ridar og Ertesvåg, 2018). Med disse samfunnsdebattene som bakgrunn blir det spennende å se hvordan den nye læreplanen som skal implementeres i 2020, imøtekommer det brede ønsket om mer lekpreget læring i begynneropplæringen.

Mitt ønske med oppgaven er å fordype meg i et tema jeg brenner for, og som jeg mener er helt essensielt for en lærer å ha kompetanse i på barnetrinnene. Hvordan er sammenhengen mellom lek og læring? Og hva sier forskningen om dette? Som ferdig utdannet lærer ønsker jeg å kunne begrunne de pedagogiske valgene mine ut fra forskning. Et annet viktig formål er å kunne være med på å utvikle lærerprofesjonen ved å bidra på arbeidsplassen min med kunnskap og kompetanse jeg får gjennom å skrive denne bacheloroppgaven.

Jeg vil med problemstillingen min finne ut hva forskning sier om lek og læring i begynneropplæringen. Med begynneropplæringen vil jeg avgrense oppgaven til å gjelde 1. og 2. klasse. Dette er en overgangsperiodeperiode hvor barna kommer fra barnehagen med hovedfokus på lek. Det kan være store forskjeller på barnas modenhet og utvikling, både fysisk, sosialt og kognitivt. Problemstillingen blir da ***"Hva sier forskning om hvordan lek kan bidra til læring de første årene på skolen?"***

1.2 Oppbygging av oppgaven

Jeg vil starte oppgaven med en teoretisk referanseramme hvor jeg først redegjør for begrepene lek og læring, for deretter å se på begrepene i skolens styringsdokumenter.

I metodedelen vil jeg presentere valgt metode med begrunnelse, samt metodekritikk. Jeg vil etter dette gjøre greie for hvordan jeg gjennomførte de ulike delene i kronologisk rekkefølge. Resultatene av forskningen vil bli lagt frem systematisk og tematisk, før jeg drøfter funnene opp mot teoridelen. Til slutt vil jeg samle trådene ved å oppsummere det jeg har funnet ut ved å svare på problemstillingen min.

2. TEORETISK REFERANSERAMME

2.1 Klargjøring av begrepene lek og læring

Temaet i denne oppgaven er å undersøke hva forskning sier om hvordan lek kan bidra til læring og sammenhengen mellom lek og læring de første årene på skolen. Først vil jeg gå inn og se nærmere på hvordan ulike forskere og pedagoger har definert lek og læring. Deretter vil jeg se på hvordan lek og læring blir presentert i styringsdokumentene.

2.1.1 Lek

Hva er lek og hvordan kan lek knyttes til læring de første årene på skolen? For barn er det viktig å skape mening i det de gjør og det er det som skjer gjennom leken. Frønes referert til i Johansson og Pramling Samuelsson (2009, s 20), viser til at :

Barns samspill er komplekst. Fordi barn samhandler med hverandre på mer likeverdige vilkår enn med voksne, samtidig som sammenhengen ofte endres og deltagerne blir byttet ut, finnes det ikke noe som er absolutt riktig eller galt i barns lekeverdener. I stedet må reglene hele tiden defineres og omdefineres. Det gjør leken til en arena for barn der de kan lære og utvikle kommunikativ kompetanse. Denne kompetanse er ifølge Frønes grunnleggende for barns læring og skaperevne. (Johansson og Pramling Samuelsson, 2009, s. 20)

Det har ikke vært lett å finne en definisjon av lek i litteraturen, men mange har prøvd å finne ut hva som karakteriserer leken. Lillemyr (2004) gjengir noen trekk ved barns lek, og det er blant annet at leken:

- Er en typisk aktivitet blant barn
- Leken er lysbetont og gir glede og fryd
- Lek er en frivillig aktivitet som barnet selv velger å delta i
- Lek er for barnet ”på liksom”, den ligger utenfor den virkelige verden
- Lek innebærer at det skapes en viss orden (en struktur med for eksempel regler)
- Lek innebærer spenning
- Lek er et uttrykk for en indre drift
- Lek er forberedelse til voksen alder

(Lillemyr, 2004, s. 39)

Ulike leketyper som gjerne følger barnas utvikling med alder, blir omtalt i Lillemyr (2004, s. 40). *Sansemotorisk lek*, eller funksjonslek, er når en handlinger og funksjoner blir repetert fordi det er *gøy*. *Rollelek* vil si leker hvor barna er i ulike roller og ofte i samspill med flere barn. *Regellek* vil si leker hvor regler er det mest sentrale, her også ofte med andre barn. *Bevegelseslek* er leker hvor barna kan være viltre og bevege seg. En siste leketype som blir omtalt, er *konstruksjonslek*. Her er det vesentlige å konstruere, bygge og eksperimentere med ulike gjenstander.

I skolen viser det seg at lek og læring ofte blir betraktet som to atskilte deler av lærere. For å kunne utnytte dimensjonen mellom lek og læring må lærere kunne sette seg inn i og involvere seg i barnas lekeverden (Johansson og Pramling Samuelsson, 2009, s.19). Howes og Smith referert til i Johansson og Pramling Samuelsson fokuserer på at leken blir mer kompleks og barnas konsentrasjon mer utholdende når læreren er med på leken. Ved å delta og engasjere seg viser læreren at leken har en verdi (Johansson og Pramling Samuelsson, 2009, s. 186).

2.1.2 Læring

Hva er så læring? Gjennom livet lærer mennesker noe hele tiden, det er en naturlig prosess som skjer i dagliglivet vårt og på skolen. Forskjellen mellom læring på skolen og i fritiden, er at i skolesammenheng er undervisning og læring strukturert etter læreplanen. Målet er at læringen som tilegnes på skolen, også skal føles meningsfull i livet utenfor (Imsen, 2014, s. 57). Imsen (2014) peker også på at elevenes kunnskapsbehov og motivasjon er viktige faktorer å ha i minne for å forstå læring (Imsen, 2014, s. 73). Læring kan tolkes og sees gjennom forskjellige perspektiver, og i det følgende vil jeg kort presentere begrepet ”læringsutbytte”, samt de fire hovedretningene innen læringsteori. Disse teoriene er et hjelpemiddel for læreren i det daglige for å kunne tilpasse opplæringen, og i tillegg kunne belyse de ulike sidene ved kunnskapstilegnelse (Imsen, 2014, s.57).

Læringsutbytte er et hyppig brukt begrep i dagens utdanningspolitikk. Det handler om å vurdere læringen, og om den har vært effektiv samt gitt resultater etter hensikten. Begrepet har gått gjennom ulike betydninger gjennom tiden, men opprinnelig var det forankret i en målorientert undervisningstradisjon. Denne type undervisning fokuserte på at det skulle være

definerte mål for læringsutbyttet, og vurderingen skulle skje ved hjelp av tester (Imsen, 2014, s. 65).

Flere har kritisert dette synet på undervisning, og Imsen (2014) viser til kritikeren Lawrence Stenhouse, som oppfatter at man kan bruke målorientert undervisning i de enkle formene for læring, som praktiske ferdigheter og innlæring av fakta. Han hevder at den type læring som er mer avansert, som selvstendig tenkning, ikke kan oppnås med forutbestemte mål, men at den skjer underveis i en læringsprosess. Begrepet er aktuelt fordi det kan være utfordrende å måle hvordan leken bidrar til læring. Skal man i det hele tatt skal fokusere på resultatet av leken i læringen eller er det prosessen underveis som er det viktige? (Imsen, 2014, s. 66).

De fire hovedretningene innen læringsteori jeg skal presentere, har alle ulike syn på læring. Den første, *behaviorismen*, er bygget på det som kalles det *hedonistiske prinsippet*. Det blir i Imsen forklart som at ”mennesket har en tendens til å søke glede og unngå smerte” (Imsen, 2014, s.75). Her inngår de tre teoriene om klassisk betinging, operant betinging og Gagnés neobehavioristiske læringsteori. Hovedtrekkene i klassisk betinging tar utgangspunkt i Pavlovs forsøk med betingede reflekser (Imsen, 2014, s.76). I skolesammenheng kan vi knytte dette til læring, og hvilke følelser og reaksjoner elevene har med seg inn i klasserommet og undervisningen.

Den andre retningen av læringsteorier som blir presentert, er *de kognitive læringsteoriene*. De legger vekt på de indre tankeprosessene og at læringsprosessen består av flere delprosesser (Imsen, 2014, s.105). De kognitive teoriene er her aktuelle med sitt fokus på observasjonslæring, selvregulert læring, motivasjon og informasjonsbehandling (Imsen, 2014, s.105). Spesielt Banduras sosialkognitive teori om hvordan vi lærer av å observere og imitere andre og hans innspill til motivasjonsteori er vesentlig. Bandura mener læring skjer i et sosialt samspill og at ”personen, omgivelsene og handling er innvevd i hverandre” (Imsen, 2014, s.106). I kognitiv læringsteori spiller konsentrasjon og oppmerksomhet en viktig rolle i forhold til motivasjon og læringsprosessen. Det vil si at elevene lettere holder konsentrasjonen og interessen over tid hvis en aktivitet gir mening og angår dem selv (Imsen, 2014, s. 123).

Den tredje teorien viser til de konstruktivistiske læringsteoriene. Her blir det vektlagt at læring skjer gjennom konstruksjoner som skjer inni oss selv, enten individuelt eller gjennom sosial samhandling. Elevene blir aktive i sin egen læringsprosess og bruker sine egne erfaringer som grunnlag. Sentrale navn i forbindelse med denne retningen er Piaget, Dewey og Bruner (Imsen, 2014, s. 146).

En fjerde teori som er aktuell i forhold til læring, er det sosiokulturelle perspektivet. Fra denne synsvinkelen blir læring og utvikling et sosialt samspill med kulturen og omgivelsene. En sentral teoretiker er Vygotsky, som mente at språket var avgjørende for å tilegne seg kunnskap. Et annet viktig moment i Vygotskys teorier, var *den proksimale utviklingssonen*. Han mente at barnet først trengte hjelp av en voksen til å utføre en aktivitet/handling, eller en som kan mer enn de selv, for så å klare det selv. Læreren må her vite hva barnet klarer selv og hva de trenger hjelp til for å kunne bidra til utvikling ved å utnytte den proksimale utviklingssonen.

2.2 Lek og læring i styringsdokumentene

Jeg har tatt for meg Læreplanverket for Kunnskapsløftet hvor jeg har sett på hvordan begrepene lek og læring har blitt vektlagt. Jeg vil først sammenligne Generell del og Prinsipper for opplæringen fra LK06 med den nye Overordnede delen –verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Deretter vil jeg kort kommentere hvordan lek og læring blir brukt i kompetansemålene.

I innledningen til den Generelle delen av læreverket, kan vi lese at ”opplæringen skal gi rom for elevenes skapende trang, og samtidig vekke deres glede ved andre ytelser” (LK06). Dette er den første av få indikasjoner i læreplanen som kan tolkes til at ”skapende trang” og ”vekke deres gløder ved andres ytelser” kan ha sammenheng med lek og læring. Sett i forhold til tidligere nevnt teori rundt lek og læring, kan man også knytte utsagnet ”opplæringens mål er å utvide, barns, unges og voksnes evner til erkjennelse og opplevelse, til innlevelse, utfoldelse og deltagelse” til kjennetegn ved lek som metode og som verdi i seg selv (LK06, s.4).

Under delen *Det skapende mennesket* i Generell del, blir det skrevet at ”Barns nyfikenhet er et forbilde for alle som skal utvikle seg og lære, og en del av den barnekultur som har en

egenverdi skolen må verne om og gjøre bruk av i opplæringen – fordi barn også i stor grad lærer av hverandre” (LK06, s 7). Her kan man peke på at leken er en del av barnekulturen og at det skjer mye læring gjennom leken av seg selv, men også som metode.

Videre blir det nevnt at kulturarven er en skapende prosess og at kreativitet også forutsetter læring, at ”Faktisk viten kan brukes til å stimulere både drøm, fantasi og lek – og evne til å oppdage felles mønstre på ulike områder” (LK06, s. 7). Her blir begrepet *lek* sagt for første gang. I et annet utsagn under de tre tradisjonene under *Det skapende mennesket*, heter det at ”Mestring gjennom strev, øvelse av følsomhet og evnen til å uttrykke følelser, kan oppnås både i lek og virke, i glede og alvor” (LK06, s 9). I Prinsipper for opplæringen i Generell del, blir ikke begrepet *lek* nevnt i det hele tatt.

I den nye overordnede delen av læreplanen, verdier og prinsipper for grunnopplæringen, kan man se at leken har blitt mer vektlagt. Under punktet *Opplæringens verdigrunnlag* og i forhold til skaperglede, engasjement og utforskertrang, sies det at ”For de yngste barna i skolen er lek nødvendig for trivsel og utvikling, men også i opplæringen som helhet gir lek muligheter til kreativ og meningsfylt læring” (LK06, s. 166). Her blir det presisert helt konkret hvilken rolle lek og læring skal ha de første årene på skolen.

Del to av den nye Overordnede delen, *Prinsipper for læring, utvikling og danning*, viderefører at barndommen har sin egenverdi og at den må skjermes. I tillegg legger den vekt på at ”Et bredt spekter av aktiviteter, fra strukturert og målrettet arbeid til spontan lek, gir elevene en erfaringsrikdom” (LK06, s. 168). Igjen blir begrepet *lek* benyttet som en aktivitet og noe som ikke trenger å være planlagt. Ellers i prinsipper for læring, utvikling og danning, er det flere dimensjoner som støtter elevenes læring som blir nevnt, som også finnes i leken. For eksempel sosial læring. Å sette seg inn i hva andre tenker og føler, empati, vennskap, kommunikasjon og samarbeid.

Det siste punktet i den nye overordnede delen som kan knyttes til lek og læring, er punktet ”Ved å bruke varierte læringsarenaer kan skolen gi elevene praktiske og livsnære erfaringer som fremmer motivasjon og innsikt” (LK06, s. 172). Det står under *Prinsipper for skolens praksis*, og handler om hvordan elevene skal få utfordringer og krav som fremmer lærelyst og

danning. Her kan man trekke inn lek og læring i forhold til varierte læringsarenaer, livsnære erfaringer og motivasjon, som alle kan kobles til disse to begrepene.

I førskolepedagogikken har lek vært et sentralt område helt fra de første barnehagene kom. I skolen har lek hatt ulik betydning etter forskjellige læreplaner, men med Læreplanverket 97 ble det understreket at ”lek gir et naturlig grunnlag for fysiske, sosiale og intellektuelle utfordringer. Lek er fantasi, utprøving, samhandling og en sentral kilde til læring, spesielt i de første skoleårene”, noe også forskning kan dokumentere (Lillemyr, 2004).

3. METODE OG GJENNOMFØRING

3.1 Begrunnelse og beskrivelse for valg av metode

Til denne oppgaven har jeg valgt litteraturanalyse som metode for å belyse problemstillingen : Hva sier forskning om hvordan lek kan bidra til læring de første årene på skolen. Fordelen med denne metoden er at jeg har fått tilgang på ny, oppdatert forskning på områdene lek og læring. Ulempen med en litteraturanalyse vil være at jeg ikke har direkte kontakt med primærkildene (barn og lærere) og får prøvd ut annen vitenskapsteori i praksis.

3.2 Presentasjon av litteratur og kildekritikk

Faglitteratur

For å kunne svare på problemstillingen min har jeg brukt både primærkilder og sekundærkilder. I den teoretiske referanserammen har jeg valgt å bruke tre ulike kilder (Imsen 2014) (Johansson og Pramling Samuelsson) (Lillemyr, 2004), hvor den ene ofte blir brukt som referanse i forskningslitteratur, noe jeg oppdaget da jeg leste forskningsartikler om temaet lek og læring. I kildene er det ofte referert til andre forskere, da har jeg valgt å bruke disse som sekundærkilder. Da det er lite teori skrevet om emnet på nordisk av nyere dato, har jeg valgt å bruke de tre kildene fra henholdsvis 2004, 2009 og 2011.

Jeg søkte i høgskolens fagbibliotek Oria med søkeord som : lek, lek i begynneropplæringen, lek og læring, lekens betydning. Det er skrevet en del litteratur på 1990 tallet og 2000 tallet, men fokuset er ofte på barnehagepedagogikk, ikke spesifikt for skolen og begynneropplæringen.

Forskning/artikkelsøk

Forskningsartiklene som blir presentert er funnet i databasen ERIC inne på høgskolens bibliotekbase. ERIC er en internasjonal base som gir oversikt over pedagogisk litteratur og ressurser. Tidsrammen var på 10 år og alle artiklene er innenfor denne tidsrammen. Alle artiklene er skrevet på engelsk, noe som har resultert i en noe tidkrevende oversettelse for å kunne presentere funnene på en nøyaktig måte.

Jeg fant fire artikler som jeg mener belyser problemstillingen min. Forskningen i artiklene er både kvalitativ og kvantitativ, samt en teoretisk artikkel. De er alle fagfellevurderte og kunne

lastes ned og leses i fulltekst. All forskningen er i tillegg publisert i anerkjente pedagogiske publikasjoner. Tre av de fire artiklene hadde forskningsspørsmål i tillegg til overskrift. Alle hadde et abstract og rettet et klart fokus mot sine egne mulige feilkilder og hva som kan ha påvirket resultatene/dataene. Det tok tid å finne aktuelle artikler da det er mye forskning om lek og læring i barnehage- og førskole pedagogikk, men ikke så mye i forhold til de første årene på skolen.

Søkeord som ble brukt for å komme frem til søkeordene som ga uttelling var : *Play-School-Kindergarden education-Play-based pedagogies-Elementary school-Teacher-guided play-Play- Exploration- Principles of early learning- Education- Childrens development- Primary education*. Før jeg gjorde et utvalg av artikler leste jeg abstractene til de 35 artiklene på treffet *Primary school AND playbased learning* samt fokuserte på nøkkelordene i abstractene. Etter vurdering av abstractene, leste jeg 10 artikler i fulltekst og gjorde utvalget på 4 artikler etter relevansvurdering opp mot problemstillingen.

3.3 Søketablell

Søk nr	1
Database og dato	ERIC (31.03.19)
Søkeord	Education AND playbased learning
Avgrensninger	Last 10 years, Peer-reviewed, fulltext
Treff	33
Lest abstract/overskrift	33
Utvalg	4
Tittel på utvalgte artikler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Play in the school context? The perspective of Finnish teachers 2. A dynamic learning concept in early years education : A possible way to prevent schoolification 3. Embedding play-based learning into junior primary (year 1 and 2) curriculum in WA 4. From policy to practise? : The reality of play in primary school classes in Northern Ireland
Fulltekst tilgjengelig	Alle artiklene var tilgjengelige i fulltekst gjennom HVL

4. FUNN OG ANALYSE

4.1 Presentasjon av resultat fra forskningen

Pirrko Tellervo Hyvonen, University of Oulu, Finland (2011)

PLAY IN THE SCHOOL CONTEXT? THE PERSPECTIVE OF FINNISH TEACHERS

Resarch questions :

1. What are teachers perceptions of the kinds of play that are used in kindergarten and elementary school settings?
2. What roles do teachers assume when play is used?
3. How do teachers view the role and importance of play in kindergarten and elementary education?

Australian Journal of Teacher Education

Studie nr :	1
Database :	ERIC
Dato søk:	31.03.19
Hensikt/problemstilling	Målet med studiet var å se på lærernes perspektiver og erfaringer ved bruk av lek i skolen. Hyvonen vil med studien identifisere hvilke typer lek som blir praktisert på finske grunnskoler og barnehager, analysere læreres rolle i de ulike kategoriene av lek, og karakterisere og definere lekbasert undervisning. Dataene ble samlet inn ved hjelp av dybdeintervjuer og analysert med GT metoden (Grounded theory).
Metode	Kvalitative data Informanter : 14 lærere ble intervjuet
Hovedfunn/resultater	Forfatteren har strukturert de innsamlede dataene i ulike typer lek etter hvilken mening de gir, og hvilken rolle læreren har i disse. De tre hovedgruppene av lek som blir presentert er: <ol style="list-style-type: none"> 1. pensumrelatert lek (pedagogisk lek, energiskapende lek, fysisk lek) 2. vennskapslek (late –som lek, autentisk lek, tradisjonell lek, fri-lek) 3. lek og læring (prosess-lek) I kategori 1 er læreren en leder som styrer aktivitetene og gir retningslinjer. Det er læreren som planlegger og utfører leken mot læringsmål. I undersøkelsen ga lærerne uttrykk for at de ser på leken som viktig. De følte

imidlertid at pensumet var krevende, noe som førte til at de hadde lærerstyrte aktiviteter i klasserommet for å møte de faglige kravene. Studien trekker inn et poeng i forhold til at læring også skjer når man har lekbaserte aktiviteter. Et forslag i studien er at lærere bør prøve å integrere pensumet slik at det støtter spontan og tilfeldig læring.

I kategori 2 er lærerens rolle å observere leken. Meningen med leken er å være sammen, konstruere noe, løse konflikter og utvikle vennskap. I denne kategorien blir rolleleken trukket frem som en lek med tilretteleggende egenskaper i forhold til læring og utvikling. Lærerne mente at denne type lek er verdifull for å lære seg samarbeid, kreativitet og gruppearbeid med medelever.

I kategori 3 er lærerens rolle å tilrettelegge for læring gjennom lek. Læreren designer en lekeprosess hvor barna har hovedrollen. Målet er å fokusere på lek og læring gjennom å bruke fasene orientering, lek og utdyping. Fra eksempler viste prosessen at aktivitetene fremmet barnas læring og kognitive, sosiale og emosjonelle evner.

Hovedtemaet i studien er lekbasert undervisning, og ut fra dataene som er samlet inn kan det identifiseres fire ulike egenskaper som forklarer denne type undervisning.

1. *Lærerens rolle*. Læreren kan lede, gi lov eller tilrettelegge for lek. Jo mer læreren leder leken, jo mindre aktive blir barna i lekeprosessen. De tre rollene læreren kan ha, fremhever et omfattende og utviklende syn på læring.
2. *Lekbasert læringsprosess*. Målet i lekbasert undervisning er å integrere lek og pensum ved å designe lekbaserte læringsprosesser med orientering, lek og fordypning. Ulike læringsomgivelser bør bli brukt. Det er ønskelig at barna og læreren sammen planlegger lekbaserte læringsprosesser som er forventet bli gøy, samt fremme læring og utvikling.
3. *Utnytte barnas kreativitet*. Barna er kreative, har kunnskaper og erfaringer med seg som læreren bør ta i bruk.
4. *Moro og fornøyelse*. Alle lærerne som ble intervjuet relaterte lek til noe morsomt, fornøyelse, kreativitet, samarbeidsaktiviteter, fysisk

	<p>aktivitet og vennskap.</p> <p>Bare 1/3 av de intervjuede lærerne brukte lek helhetlig i barnas læringsprosess. Flere lærere følte seg ikke fornøyde med sin egen undervisning. Det ble påpekt at ferdiglagde oppgaver kanskje på kort sikt letter jobben til læreren i hverdagen, men det genererer samtidig mindre refleksjon hos barna. Lærere i grunnskolen kan ha en oppfatning av at elevene må bruke penn og papir for at det skal skje læring. Studien viser og underbygger at lekbaserte aktiviteter hvor barn stiller spørsmål, tenker, argumenterer og forklarer fører til læringsprosesser. Lek i ulike varianter er betydningsfullt, men spesielt lekeprosessen. På denne måten kan man integrere lek og læring på en måte som gir forståelse, læring og fornøyelse.</p>
<p>Kommentarer/etiske vurderinger/relevans</p>	<p>Denne studien er relevant da den forteller om ulike typer lek. Den analyserer lærerens rolle i leken og hvordan det bidrar til læring, samt identifiserer egenskaper ved lekbasert undervisning som kan si noe om hvordan lek kan bidra til læring.</p>
<p>Kildekritikk</p>	<p>Studien er ikke i en stor skala, det er gjort dybdeintervju med 14 lærere, men forskeren påpeker selv i sin konklusjon at det er ønskelig og nødvendig med omfattende studier som inneholder større datamengder for å få et nyansert syn på problemstillingen.</p>

<p>Stig Broström, Danmark (2017)</p> <p>A DYNAMIC LEARNING CONCEPT IN EARLY YEARS EDUCATION : A POSSIBLE WAY TO PREVENT SCHOOLIFICATION</p> <p>Research question : Is it possible to overcome the educational conflict and identify a shared understanding where the learning dimension is embedded in play?</p> <p>Internatioanl Journal of Early Years Education, v25 n1 p3-15, 2017</p>	
Studienr :	2
Database :	ERIC
Dato søk:	31.03.19
Hensikt/problemstilling	To pedagogiske retninger utfordrer hverandre i forhold til læringssynet i barnehager i Norden. Forfatteren har analysert Froebels ideer og sosial-historiske aktivitetsteori (lek), og bruker fire generelle lek kriterier som basis for konstruksjonen av et lekbasert læringskonsept som har tre fokusområder.
Metode	Teoretisk artikkel
Hovedfunn/resultater	<p>Førskolelærere og forskere er uenige om hvilken pedagogikk man skal fokusere på i tidlig utdanning. Broström mener en enten eller tenkning ikke er produktiv. Lek gir muligheter for læring og utvikling, men det skjer ikke automatisk. Artikkelen viser til forskning som peker på viktigheten av deltagelsen av voksne og andre barn, samt at forståelsen for lek må utvides til å ikke gjelde bare fri lek, men også lekprosessene.</p> <p>Lek blir sett på gjennom fire ulike dimensjoner. 1. Lek er frivillig, spontan og selvstendig. 2. Lek er indre motivert og meningsfull i seg selv. 3. Lek er karakterisert av fiksjon, forestillingsevne og fantasi. 4. Lek er karakterisert av interaksjon og kommunikasjon med andre. Ved hjelp av disse kriteriene foreslår Broström en oversikt med dynamiske læringskonsepter som kan bane vei for læringsprosesser.</p> <p>Det <i>første kriteriet</i> som blir brukt er, læring gjennom sosial interaksjon og kommunikasjon. Her blir det lagt vekt på mellommenneskelige prosesser mellom barna og førskolelærer, samt mellom barna. Førskolelæreren har en støttende rolle i barns læring ved å sørge for sosiale situasjoner der barna opplever det som meningsfullt, og dermed kan individuell kognitiv utvikling</p>

	<p>skje.</p> <p>Det <i>andre kriteriet</i> handler om at læring er meningsfullt. Med dette menes at barna må oppleve personlige erfaringer som føles meningsfulle. Barna trenger å få en forståelse av grunnen til aktiviteten de gjør for å føle mening og velvære, samt en relasjon mellom motiv og mål. Når barna er bevisste sin egen læringsprosess, blir de aktive deltagere som påvirker omgivelsene sine og konstruerer ny kunnskap og ideer.</p> <p>Det <i>tredje kriteriet</i> setter fokus på læring som en produktiv og kreativ aktivitet. Broström mener vi ikke må skille mellom lek/fantasi og læring/tilegnelse. Når barn uttrykker sitt syn på verden gjennom f.eks tegning og lek, er dette en personlig refleksjon fra barnets egne mentale prosesser. I mange tilfeller er ikke dette bare en reproduksjon av omgivelsene, men er blitt tillagt nye dimensjoner gjennom følelser og barnets subjektive refleksjon. På denne måten kan man si at aktiviteten blir utvidet med et helt nytt innhold og resultat, hvor nye læringsprosesser ofte kan oppstå.</p> <p>Ved hjelp av disse dynamiske læringsprosessene kan barnet bli sett på som en aktiv og deltagende part i sin egen læring. Konklusjonen blir at det er mulig å identifisere en felles forståelse hvor læringsdimensjonen er en del av leken.</p>
Kommentarer/etiske vurderinger/relevans	<p>Et lekbasert læringskonsept kan med fordel også brukes som tilnærming til læring i grunnskolen og vil dermed være av stor relevans i forhold til hvordan lek kan bidra til læring. Artikkelen har utgangspunkt i et nordisk perspektiv på pedagogikk, noe som i høy grad kan relateres til den norske grunnskolen.</p>
Kildekritikk	<p>Læring blir her definert ut fra en kultur-historisk teori, og bare den. Jeg tenker at dette synet er en av flere syn som må ligge til grunn når vi tar pedagogiske valg om lek og læring.</p>

<p>Jenny A. Jay. Curtin University Australia Marianne Knaus. Edith Cowan University (2018)</p> <p>EMBEDDING PLAY-BASED LEARNING INTO JUNIOR PRIMARY (YEAR 1 AND 2) CURRICULUM IN WA</p> <p>Australian Journal of Teacher Education Vol.43 Issue 1 article 7</p>	
Studienr	3
Database	ERIC
Dato søk	31.03.19
Hensikt/problemstilling	<p>Studien utforsker temaer som påvirker grunnskolelæreres pedagogiske praksis i forhold til bruken av lek for å engasjere barn til læring på en skole i Australia. Den vil undersøke levedyktigheten til lek som strategi for læring i 1 og 2 klasse.</p>
Metode	<p>Kvalitativ</p> <p>Case-studie av syv lærere og to administrative stillinger. Det ble gjort intervjuer og observasjoner over en tidsperiode på 12 mnd.</p>
Hovedfunn/resultater	<p>Resultatene viser at lærerne mente det var viktig å ha en støttende leder som var personlig engasjert i lekbasert undervisning. I tillegg mente mange av lærerne at felles teammøter hvor de diskuterte og delte ideer samt reviderte sin egen praksis, var essensielt.</p> <p>Et annet funn handlet om å balansere undervisningsmetoder, hvor lekbasert læring og tydelige rammer kombineres.</p> <p>Noen utfordringer i forhold til utføringen av lekbasert læring ble registrert av lærerne. En utfordring var ressurser, det kreves mer utstyr for denne type undervisning og skolene hadde et begrenset budsjett.</p> <p>En annen utfordrende faktor var tiden lærerne hadde til rådighet. Flere var enige om at lekbaserte aktiviteter tar lengre tid å planlegge og organisere, i forhold til mer strukturert undervisning. Det var også enighet om at å forandre praksis og pedagogikk på en skole krever sin tid og kan være vanskelig å opprettholde over tid.</p> <p>Flere utfordringer som ble nevnt var mangelen på plass og omgivelser som forutsetning for lekbasert undervisning. I tillegg følte lærerne de fikk for liten</p>

	<p>tid til undervisning som dreide seg om kunnskap til obligatoriske tester de har i Australia. Flere sa også at de hadde for liten kunnskap om denne undervisningsmetoden og at de følte seg usikre på hva de skulle gjøre. En anbefaling etter å ha forsket på skolen, viser at skoler som ønsker å implementere lek som en del av undervisningen, må ha et langtidsperspektiv for å gi lærere tid til å forstå og jobbe med lekbasert pedagogikk. Det vil også være viktig å besøke andre skoler for å observere og samarbeide om metoden.</p>
Kommentarer/etiske vurderinger/relevans	<p>Studien er relevant fordi den diskuterer utfordringer rundt lekbasert undervisning. Studien er gjennomført i Australia hvor utdanningssystemet skiller seg noe fra det norske, men aldersmessig vil forskningen kunne brukes og sammenlignes med norske barns utvikling og læring. Det er også brukt en del nordiske referanser i artikkelen.</p>
Kildekritikk	<p>Som en del av lærerne poengterer i funnene i studien, er det mange faktorer som spiller inn og som kan gjøre det vanskelig som enkeltlærer å gjennomføre lekbasert undervisning. Selv om kunnskapen om hvordan man kan implementere lek er tilstede, vil man være avhengig av en støttende administrasjon og kollegium hele veien. Det kunne vært interessant å fått vite hvordan lærerne jobbet med den lekbaserte undervisningen, helt konkret.</p>

Thelma Hunter and Glenda Walsh (2014) Northern Ireland

FROM POLICY TO PRACTICE?: THE REALITY OF PLAY IN PRIMARY SCHOOL CLASSES IN NORTHERN IRELAND

Research questions :

- What are FS (Foundation Stage) teachers views and understandings of the FS curriculum and how do they interpret play as policy for the EY (Early Years) og schooling in Northern Ireland?
- How do FS teachers and children respond to the playbased curriculum in practise, i.e how do FS teachers implement EY policy in the context of classroom practise and in what way do 4-6-year-old children react to the changes in practice?

International Journal of Early Years Education, v22 n1 p19-36

Studienr	4
Database	ERIC
Dato søk	31.03.19
Hensikt/problemstilling	Studien utforsker og ser kritisk på fordeler og utfordringer i praksis når en lekbasert tilnærming til læring og undervisning blir et politisk direktiv i barnehage/grunnskoler i Nord-Irland.
Metode	Kvalitativ og kvantitativ Det ble brukt spørreskjema og observasjoner. Spørreskjema ble sendt til 315 grunnskolelærere i Nord Irland. Observasjonene ble gjort i 8 grunnskoleklasser, 4 førsteklasser (3-4 år) og 4 (5-6 år) andreklasser.
Hovedfunn/resultater	Fra spørreundersøkelsen var det noen temaer som utpekte seg og som 80 % eller flere lærere var enige om : <ol style="list-style-type: none"> 1. Oppfatning om lek 2. Rollen til den voksne 3. Lekens plass <p>Funnene viste at deltagerne i spørreundersøkelsen var enige i at grunnskolelærere verdsetter lek. Nesten alle deltagerne mente at lek bidrar til en helhetlig utvikling av barna, og at barn kan oppnå vesentlige læringserfaringer under lek. Det var en sterk enighet om at lek i tidlig</p>

	<p>alder legger et grunnlag for læring senere. Undersøkelsen viste også nesten 95 % av deltagerne brukte en fast tid hver dag til lek, minst 1 time.</p> <p>I forhold til læring og lek, mente 81% av de som svarte at det var viktig med deltagelse og involvering fra en voksen i leken for å oppnå læring. Det ble uttrykt en enighet om at lærerens involvering i leken må være basert på kunnskap for at læringen skal bli av god kvalitet. Allikevel var 75% av lærerne uenige i at lek-aktivitetene skulle være lærerstyrt. En høy andel av lærere (93%) svarte at de mente lek skulle ha en sentral plass i grunnskole pensum. Gruppen assosierte lek med læring, men mange var usikre på om lek alltid burde resultere i læring. I påstanden ”på skolen burde barn alltid lære når de leker”, var det en delt oppfatning, 41% var enige, 35% var uenige og 24% var usikre.</p> <p>Deltagerne var uenige i påstander rundt hvor aktiv læreren skulle være under leken for å sikre læring. Her synes forskerne at det ikke stemte helt med det tidligere resultatet hvor deltagerne mente at lærerens involvering under lek burde være på en utviklende måte.</p> <p>I et eget felt kunne deltagerne skrive egne kommentarer, og der gikk det igjen at lærerne følte de hadde for liten tid til å leke i forhold til å gå gjennom resten av pensum. En del deltagere skrev også at de syntes ulike sider ved lek er vanskelig på generelt grunnlag.</p> <p>Observasjonene i de åtte klassene fokuserte på kvaliteten av lekeerfaringene. De generelle funnene fra dette aspektet av studien viste at barn som var vedvarende engasjert i lek i alle de åtte observerte klassene, hadde tilfredsstillende kvalitet på læringserfaringene sine under lek. I ”year 1” hadde barna noe høyere score enn ”year 2”.</p> <p>Kvalitetsindikatorene som ble brukt var : motivasjon, konsentrasjon, selvtillit, tilfredshet, selvstendighet, sosial interaksjon, respekt, HOTS (Higher Order Thinking Skills) og MSA (Multiple Skill Acquisition).</p> <p>I diskusjonen av funnene fra analysen av rapportene, er det spesielt to hovedområder som peker seg ut, <i>problematisering av lek som læring</i> og <i>kritikk av lek som pedagogikk</i>. Det kan se ut til at lærere i denne studien har akseptert at lek er en del av grunnskolepensumet og at lek har en</p>
--	---

	<p>viktig rolle i barns utvikling og legger grunnlaget for fremtidig læring. Samtidig avdekker studien at tolkningen av lek i praksis er kompleks og gir et pessimistisk bilde av lek som læring. Basert på funnene mener forfatterne at det må stilles spørsmål ved om et lekbasert pensum klarer å gi pedagogiske resultater, samt om intensjonene kan bli realisert. Forfatterne hevder at funnene fra studien peker på et behov for en mer omfattende utarbeidelse av hvordan lek som læring og hva lek som pedagogikk kan bety for de tidlige årene i grunnskolen.</p>
Kommentarer/etiske vurderinger/relevans	<p>Studien er relevant fordi den diskuterer og utforsker relasjonen mellom lek og læring, samt hvilke praktiske utfordringer dette gir i hverdagen til lærere og barn.</p>
Kildekritikk	<p>Studien er ikke stor i skala og tar for seg "year 1" og "year 2" i Nord Irland, som vil si barn fra 4-6 år. Studien er likevel relevant da barnehagen har et pensum og krav til læring som er lik begynneropplæringen i Norge.</p>

4.2 Bearbeidelse av empiri

Når jeg sammenfatter forskningsfunnene, er det noen sentrale fokusområder som peker seg ut. Et av disse er *læreprosessen* og hvordan lek kan bidra til dette. Læring kan både skje spontant ved lek, men også ved at læreren eller andre barn involverer seg i prosessen. Funnene viste at lærere verdsetter lek, og mener lek bidrar til en helhetlig utvikling av barna. Samtidig er resultatene todelt når det gjelder konkret bruk av lek helhetlig i læringsprosessen.

Lekbasert læring er et begrep som blir drøftet og diskutert i forskningen. Det fremkommer ulike kjennetegn ved denne type undervisning og hvilken rolle læreren har eller bør ha. For å få utbytte av lekbasert læring, er det viktig å fokusere på selve lekeprosessen. Her kommer det frem at lærere mangler kunnskap om læringsdimensjonen ved lek selv om det er enighet om at lek i tidlig alder legger et grunnlag for læring senere.

Et siste og viktig fokusområde fra forskningen er *utfordringer i forhold til lekbasert læring*. Resultatene fra funnene viser til ulike utfordringer ved lekbasert læring og undervisning. Mangel på ressurser, tid og kunnskap er fremtredende i flere av

artiklene, samt lite tilrettelagte omgivelser hvor lek kan føre til læringsprosesser. Et annet viktig moment og en utfordring, er stresset over å ikke rekke ”annet” pensum lærerne føler seg pålagt å gå gjennom på grunn av nasjonale tester og andre målbare vurderinger. Flere av artikkelforfatterne peker på at det er et behov for mer forskning i forhold til hvordan lek brukes og bør brukes, samt hvilken kunnskap lærere har om lek- og læringsprosesser for barn de første årene på skolen.

5. DRØFTING AV PROBLEMSTILLINGEN

Hva sier forskning om hvordan lek kan bidra til læring de første årene på skolen?

Hensikten med denne litteraturstudien er å finne ut hva forskningen sier om hvordan lek kan bidra til læring de første årene på skolen. Jeg har strukturert drøftingen under punktene *læreprosessen* og *lekbasert læring*, med tilhørende underpunkter fra hovedfunnene i forskningsartiklene som er presentert. Funnene fra forskningen vil bli drøftet i lys av begrepene lek og læring, samt styringsdokumentene. Avslutningsvis vil jeg oppsummere og konkludere drøftingen og problemstillingen.

5.1 Læreprosessen

Hva sier forskningen om hvordan lek bidrar til læring? Studien til Hyvonen (2011) identifiserer ulike typer lek som praktiseres og hvilken rolle læreren har. Ut fra dette har han trukket frem fire egenskaper som kjennetegner lekbasert undervisning. Egenskapene *lærerens rolle*, *lekbasert læringsprosess*, *utnyttelse av barnas kreativitet* og *fornøyelse* bidrar på ulike måter til at lek og læring fører til lekbaserte læringsprosesser som inneholder forståelse, læring og fornøyelse.

Broström (2017) sin studie har noen likheter med Hyvonen (2011) sin studie, ved at den identifiserer lek kriterier som blir brukt som grunnlag for dynamiske læringskonsepter. Lek er *frivillig*, *indre motivert*, *karakterisert av fantasi* og *interaksjon/kommunikasjon med andre*.

Broström (2017) hevder at læringskonseptene kan bidra til læringsprosesser.

Læringskonseptene minner om lekbasert læring og består av *læring gjennom sosial interaksjon og kommunikasjon*, *læring som noe meningsfullt* og *læring som en produktiv og kreativ aktivitet*. Broström (2017) mener at lek gir muligheter for læring og utvikling, men at læreren og andre barn må involvere seg i lekeprosessen.

Studien til Hunter og Walsh (2014) bekrefter også funn som viser til at lærere mener at lek bidrar til en helhetlig utvikling og læringserfaringer, samt et grunnlag for senere læring. Men konklusjonen peker i tillegg på at lek i praksis er komplekst og at det vil være behov for mer forskning om lek og læring, og hvordan denne pedagogikken kan brukes i grunnskolen.

Styringsdokumentene i dag er langt fra fokuset på lek som for eksempel L97 var. Der ble det lagt vekt på at lek er en *sentral kilde til læring* de første årene på skolen. I dag har vi en målorientert undervisningstradisjon, som nevnt i innledningen er gjenstand for en omfattende debatt i forhold til de yngste barna på skolen.

5.2 Lekbasert læring

5.2.1 Kjennetegn

Ved å bruke forskningen og få kunnskap om lekbasert læring, vil man som lærer kanskje kunne bidra til at man kan bruke lek for å bidra til læring de første årene på skolen.

I studien til Hyvonen (2011) blir vi presentert for lekbasert undervisning og noen egenskaper som kjennetegner denne. Han er opptatt av *lærerens rolle, lekbasert læringsprosess, å utnytte barnas kreativitet og at lek er gøy*. Målet med denne type undervisning er å integrere lek og pensum, og at barna skal planlegge sammen med læreren. I denne forbindelsen fremhever Johansson og Pramling (2011) at skolen og lærere ofte betrakter lek og læring som to atskilte deler, men en del av lekbasert undervisning krever at man ser utviklingspotensialet i dimensjonen mellom disse.

Hvis vi ser på den Generelle delen av Læreplanverket for Kunnskapsløftet, finner vi støtte for å involvere barnas kreativitet, da opplæringen skal "gi rom for elevenes skapende trang" (LK06). I den nye overordnede delen kan man skimte en mer konkret tilnærming som kan styrke kjennetegnene på lekbasert læring. Leken skal gi elevene muligheter til en kreativ og meningsfylt læring og at lek som aktivitet og metode ikke alltid må være strukturert.

5.2.2 Lærerens rolle

Hva sier så forskningen om lærerens rolle i hvordan lek kan bidra til læring? Hunter og Walsh (2014) viser i sin studie til at den voksnes rolle i lekbasert læring var et nøkkeltema. For å oppnå kvalitet i læringen ved bruk av lek i undervisningen, mente en stor prosentandel

av lærerne at deres kunnskap om lek og involvering var avgjørende. Samtidig var det mange som mente at lek-aktivitetene ikke skulle være lærerstyrt. Dette kan samsvare med funnene til Jay (2018), som fant ut at mange lærere har liten kunnskap om denne undervisningsmetoden og er usikre på hva de skal gjøre. Hvis vi går tilbake til styringsdokumentene, kan vi trekke en sammenheng mellom fokuset på lek og læring i LK06 og lærerutdanningen. Egen erfaring fra grunnskoleutdanningen viser at det er lite pensum og undervisning om lek og læring i begynneropplæringen.

Broström (2017) trekker inn lærerens rolle i læringsprosessen med lek som en støttende rolle med ansvar for å lage sosiale og meningsfulle situasjoner hvor barna utvikler seg kognitivt. Dette er i tråd med Vygotsky og det sosiokulturelle perspektivet på læring, hvor sosialt samspill og den proksimale utviklingssonen er sentralt. På en annen side i Hyvonen (2011) sin studie i den lekbaserte undervisningen, viste det seg at barna ble mindre aktive i lekprosessen hvis læreren hadde en ledende rolle. Samtidig blir det presentert tre ulike roller læreren kan ha, *lede lek*, *gi lov til lek* eller *tilrettelegge for lek*. Hvis man følger Vygotsky, kan læreren her finne ut hva barnet kan selv og hva det trenger for å utvikle seg i den proksimale utviklingssonen. Har læreren nok kunnskap om både lekprosesser og læring, vil man kunne gjøre en god pedagogisk vurdering hvilken rolle man skal innta.

5.2.3 Lekprosessen

Studien til Hyvonen (2011) deler inn lek typer etter mening og lærerens rolle. Leken kan være pensumrelatert, ha fokus på vennskap og fri lek eller være det som blir omtalt som prosess-lek. I den siste kategorien skal læreren tilrettelegge for læring gjennom lek, men det er barna som er i hovedrollen. Sammen med læreren planlegger barna lekbaserte aktiviteter hvor målet er å oppnå en lekeprosess som fremmer læring, kognitive, sosiale og emosjonelle evner. Denne tankegangen blir støttet av Broström (2017), som peker på viktigheten av deltagelsen til både voksne og barn, med spesielt fokus på lekeprosessen. Han er opptatt av at lærere må ha forståelse for forskjellige typer lek, ikke bare frilek.

Den autentiske leken, eller tradisjonell frilek, blir i studien av Hyvonen (2011) trukket frem som verdifull fordi barna gjennom denne utvikler viktige egenskaper som samarbeid, løse

konflikter og vennskap. Lillemyr (2004) kommer inn på rollelek, bevegelseslek, konstruksjonslek og regellek, som alle vil kunne støtte opp under utviklingen av de ovennevnte egenskapene. Dette blir en arena hvor barna kan bruke de erfaringene de har med seg. Ved at de anvender noe de kan og som gir mening, kan vi støtte oss på de kognitive og konstruktivistiske læringsteoriene. Bandura (Imsen, 2014) var opptatt av hvordan læring skjer i sosialt samspill med andre, og at mening og motivasjon henger sammen med konsentrasjon og oppmerksomhet i læringsprosesser. Den konstruktivistiske retningen fokuserer på konstruksjonen som skjer inni oss i læringsprosessen, og at våre erfaringer er grunnlaget. Det vil si at den autentiske leken kan bidra til viktige læringsprosesser ved at elevene blir aktive i sin egen læringsprosess.

Her kommer vi inn på et viktig punkt i den Generelle delen av læreverket, som presiserer at barnekulturen har en egenverdi som må vernes og brukes i opplæringen fordi barn lærer av hverandre. Her kan vi tolke utsagnet som at leken har en verdi i seg selv, i tillegg til at den kan brukes som metode i undervisningen.

5.2.4 utfordringer

Flere av funnene i forskningen viser at lekbasert undervisning og lek kan bidra til læring de første årene på skolen. Det de også viser er at lærerne rapporterer om ulike utfordringer knyttet til å implementere og kombinere lek og læring. Vi kommer tilbake til innledningen i oppgaven med det store skolesviket og teorifokuset, samt strukturerte rammer som en del av skolehverdagen for de minste. To av artiklene (Hyvonen, 2011) og (Jay, 2018) viste til lærere som ble stresset fordi de følte de måtte bruke mange lærerstyrte aktiviteter for å nå de faglige kravene. Det viser at lærere ikke klarer å se sammenhengen mellom lek og læring, og at kunnskap om de to begrepene er på sin plass, i tillegg til et ønskelig høyere fokus i læreplanen. Frønes ble referert til i Johansson og Pramling (2009), hvor han sier at leken utvikler mange ulike kompetanser som er grunnleggende for barnas læring og skaperevne.

Lekbaserte aktiviteter er slått fast at gir læring på mange områder, men lærerne er opptatt av at omgivelsene og tiden begrenser denne type undervisning. Jay (2018) viser i sin studie flere utfordringer som reduserte ressurser, for lite utstyr og konkrete, samt tidkrevende planlegging og organisering. Omgivelser og plass blir også nevnt, dette er noe jeg kan

relatere til i egen jobbsituasjon, hvor 1. klassinger ikke har plass til verken lekekrok, lesehjørnet eller samlingsplass. Alt nytt er utfordrende, og det kan være krevende å stå mellom to ulike pedagogiske retninger hvor den ene er implementert i læreplanen og den andre ikke. Spørsmålet blir kanskje om tiden er inne for å gå tilbake i tid noen tiår for å videreutvikle metodene og tanker rundt lek og læring som var da for å møte dagens barn de første årene på skolen.

6. OPPSUMMERING, KONKLUSJON OG KUNNSKAPSHULL

Hva sier så forskning om hvordan lek kan bidra til læring de første årene på skolen ? Vi får slått fast i den nye overordnede delen av Læreplanen Kunnskapsløftet, at lek må være en del av skolehverdagen for de minste. Gjennomgående funn i forskningen som er presentert, viser at lærere og forskere er enige om at lek fører til utvikling, læring og læringsprosesser. Men funnene peker også på at lærere trenger kunnskap om lek og lekprosesser, samt hvilken rolle de skal innta for å bidra til læring. Det er også viktig å poengtere det den Generelle delen av læreplanen og teorien sier, at leken og barnekulturen har en verdi i seg selv, det er ikke alt man kan måle i et synlig læringsutbytte.

Et forslag til konklusjon kan være som forskerne foreslår, at læreplanen og lærere må fokusere på og utvikle lekbaserte og dynamiske læreprosesser med lek som grunnlag. På denne måten blir barna aktive deltagere i sin egen læring, samtidig som den føles meningsfull da de bruker sine erfaringer på en trygg arena. Utfordringene som kommer frem i funnene knyttet til denne type undervisning, vil være et viktig område å jobbe med for i fremtidens skoler hvis man skal ivareta de minste barna på en faglig pedagogisk riktig måte.

Under arbeidet med å skrive denne oppgaven har jeg fått kunnskap om sammenhengen mellom lek og læring, og at forskere på forskjellige kontinenter er opptatt av de samme problemstillingene rundt dette temaet. Underveis har jeg sett at det trengs mer forskning i Norge og de nordiske landene om hvordan vi kan implementere lek og læring i læreplanen. Denne oppgaven gir et lite innblikk i diskusjonene til forskere og lærere om lek og læring, og det kunne vært spennende å utdype og drøfte hovedfunnene ytterligere. Det ville også vært interessant å hatt med flere forskningsartikler og kilder for å få flere perspektiver og synspunkter på problemstillingen.

Avslutningsvis vil jeg slutte meg til forskerne som etterlyser mer omfattende forskning på området lek og læring, spesielt med tanke på den nye læreplanen som kommer og samfunnsdebattene vi har sett om de yngste barna i norsk skole.

LITTERATURLISTE

- Broström, S. (2017). A Dynamic Learning Concept in Early Years Education . A Possible Way to Prevent Schoolification. *International Journal of Early Years Education*, v25 n 1, p.3-15. <http://dx.doi.org/10.1080/09669760.2016.1270196>
- Hunter, T & Walsh, G. (2014). From Policy to practice?: The Reality of Play in Primary School Classes in Northern Ireland. *International Journal of Early Years Education*, v22 n1 p19-36. <http://dx.doi.org/10.1080/09669760.2013.830561>
- Hyvonen, P. T. (2011). Play in the School Context? The Perspectives of Finnish Teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, v36 n8 p65-83. <https://eric.ed.gov/?id=EJ937006>
- Imsen, G. (2014). *Elevens verden. Innføring i pedagogisk psykologi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jay, J.A. & Knaus, M. (2018). Embedding Play-Based Learning into Junior Primary (Year 1 and 2) Curriculum in WA. *Australian Journal of Teacher Education*, v43 n1 Article 7 p112-126. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1169148.pdf>
- Johansson, E. & Pramling S. I. (2009). *Å lære er nesten som å leke. Lek og læring i barnehage og skole*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lillemyr, O.F. (2004). *Lek, opplevelse og læring i barnehage og skole*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Læreplanverket for Kunnskapsløftet Grunnskolen (2017). Oslo: Pedlex.
- Ridar, T. og Ertesvåg, F. (2018, 30. September). Lærerne slakter skolen for de yngste : For mye stress og teori. VG. Hentet fra <https://www.vg.no/emne/1c48ea0f-b521-4e30-b006-d3769a41aeaf/skolesviket>
- Øksnes, M. & Rasmussen, H.T. (2017). *Barndom i barnehagen : Lek*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.